

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 23.02.2015
Tilvísun vor: 00.11

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála, með síðari breytingum (gjaldtaka vegna vatnsþjónustu), 511. mál

Að beiðni nefndasviðs Alþingis sendir Landsvirkjun umsögn um frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 36/2011 um stjórn vatnamála, með síðari breytingum (gjaldtaka vegna vatnsþjónustu).

Í frumvarpinu er gerð tillaga um að gjald verði lagt á tiltekna aðila til þess að mæta kostnaði Umhverfisstofnunar við stjórn vatnamála vegna innleiðingar á *tilskipun Evrópuþingsins og ráðsins 2000/60/EB frá 23. október 2000 um aðgerðaramma Bandalagsins um stefnu í vatnsmálum (Vatnatilskipun)*¹.

Í frumvarpinu kemur fram að fyrirhuguð gjaldtaka eigi að byggja á 9. gr. Vatnatilskipunarinnar sem fjallar um endurheimt kostnaðar vegna vatnsþjónustu.

Í 38. tölulið 2. gr. tilskipunarinnar er vatnsþjónusta skilgreind með eftirfarandi hætti:

„Vatnsþjónusta“: öll þjónusta fyrir heimili, opinberar stofnanir og hvers konar atvinnustarfsemi sem fólgin er í:
a) vatnstöku, miðlun, geymslu, hreinsun eða dreifingu yfirborðsvatns eða grunnvatns,
b) söfnun skólps og hreinsun þess í stöðvum sem veita vatninu aftur út í yfirborðsvatn.

Landsvirkjun leggst alfarið gegn framlögðu frumvarpi og telur m.a. að kostnaður Umhverfisstofnunar við stjórn vatnamála falli ekki undir þessa skilgreiningu.

Í 9. grein tilskipunarinnar segir m.a.:

Aðildarríkin skulu taka tillit til meginreglunnar um endurheimt kostnaðar vegna vatnsþjónustu, þ.m.t. umhverfis- eða auðlindatengdur kostnaður, með hliðsjón af efnahagslegu greiningunni sem gerð er í samræmi við III. viðauka, einkum í samræmi við mengunarbótaregluna.

Eigi síðar en 2010 skulu aðildarríkin sjá til þess:

- að stefna í verðlagningu vatns verði notendum nægileg hvöt til þess að nýta vatnsauðlindir á hagkvæman hátt og styðji þannig við umhverfismarkmið þessarar tilskipunar,*

¹ Vatnatilskipunina í íslenskri þýðingu má finna á:

[http://www.vedur.is/media/vatnafar/saga/300L0060_Vatnatilskipun_EB\(2\).pdf](http://www.vedur.is/media/vatnafar/saga/300L0060_Vatnatilskipun_EB(2).pdf)

- *að frá hinum ýmsu sviðum vatnsnotkunar, sem verði sundurliðuð í a.m.k. atvinnulíf, heimili og landbúnað, komi framlag fyrir kostnaði vegna vatnsþjónustu, á grundvelli efnahagslegu greiningarinnar sem gerð var skv. III. viðauka og með tilliti til mengunarbótareglunnar.*

Vegna þessa vill Landsvirkjun koma á framfæri að vatn sem nýtt er í vatnsorkuverum til raforkuvinnslu getur ekki verið viðfangsefni mengunarbótareglunnar sem vitnað er til í tilvitnaðri 9. gr. Það getur einungis verið viðfangsefni nytjagreiðslureglunnar, en vatn sem nýtt eru í vatnsorkuverum er þó að því leyti sérstakt að það getur orkað tvímælis að tala um að vatnið sé notað a.m.k. samanborið við aðra vatnsnotkun. Vatnsorkuverin nýta fallorku vatnsins en skila vatninu sjálfu í farveg sinn aftur. Fyrir þessa þjónustu, notkun á auðlindinni, greiða orkufyrirtæki fyrir vatnsréttindi. Vegna vatnsorkuvera er því þegar greiddur „auðlindatengdur kostnaður“ eins og gert er ráð fyrir í 9. gr. tilskipunarinnar.

Afleiðingar þess að miðla vatni og veita vatni úr farvegi sínum til virkjunar geta verið umhverfisáhrif sem viðkomandi fyrirtæki þurfa að bæta fyrir með einum eða öðrum hætti. Þau munu þurfa að fara í gegnum mat á því hvort breytingar sem virkjanir valda á vatnakerfum séu ásættanlegar í skilningi vatnatilskipunarinnar eða hvort fara þurfi í mat til skráningar sem mikið breytt vatnshlot. Landsvirkjun hefur þegar hafið gagnaöflun og úrvinnslu í því skyni og gerir ráð fyrir að slíkt verði á kostnað hennar hér eftir sem hingað til. Fyrirtækið ver miklum fjármunum á ári hverju til mælinga á vatni, vöktunar vatnsfalla, fiskirannsóknna, aurburðarrannsóknna o.fl. sem og úrvinnslu gagna. Umhverfisstofnun hefur þegar verið boðin aðgangur að þessum gögnum til að nota í vöktunaráætlanir.

Jarðvarmavirkjanir starfa samkvæmt starfsleyfum sem gefin eru út af heilbrigðiseftirliti. Í þeim er kveðið á um vöktun og ber Landsvirkjun eðlilega kostnað af henni. Auk þeirra krafna sem eru í starfsleyfi sinnir fyrirtækið margvíslegum mælingum og vöktun á jarðhitasvæðunum sem eru nýtt eða áformað er að nýta. Verulegur kostnaður er samfara þessu auk þess sem greitt er fyrir eftirlit. Með sama hætti og fyrir nýtingu á vatnsorku er greitt fyrir jarðhitaréttindi („auðlindatengdur kostnaður“).

Samkvæmt 4. tölul. 9. gr. tilskipunarinnar er ríkjum frjálst að undanskilja ákveðnar þjónustur frá gjaldtöku. Því til stuðnings er vert að nefna dóm Evrópudómstólsins í máli C-525/12. Í því máli kemur skýrt fram að ríki telst uppfylla skyldur sínar eftir 9. gr. tilskipunarinnar þrátt fyrir að undaskilja þjónustur eins og vatnsorkuver. Sú staðhæfing sem er að finna í fyrirbyggjandi frumvarpi að umrædd gjaldtaka sé nauðsynleg til að uppfylla ákvæði tilskipunarinnar á því ekki við rök að styðjast.

Í kafla V. *Samráð* í greinargerð með frumvarpinu segir um fund sem haldinn var í september 2014:

... Starfsleyfisskyld fyrirtæki sem nota mikið vatn og losa mikið í frárennsli væru skyldug samkvæmt starfsleyfi til að mæla ýmsa þætti í vatni. Þessi gögn hafa og munu nýtast við vöktun samkvæmt lögum um stjórn vatnamála. Sum þeirra hafa auk þess afhent gögn sem þau hafa safnað til eigin nota og þannig kosta þau hluta þeirra rannsóknna sem þarf til að uppfylla markmið laganna. Auk þessa hefur komið fram að stjórnvöld sjái fyrir sér að í framtíðinni muni kröfur um mælingar hjá fyrirtækjum í auknum mæli taka mið af því hvaða gögn þarf vegna vöktunar samkvæmt lögnum. Þannig var bent á að fyrirsjáanlegt væri að fyrirtæki bæru aukinn kostnað vegna laganna í gegnum starfsleyfi. Í ljósi þessa teldu samtök iðnaðarins því ósanngjarnt að starfsleyfisskyld fyrirtæki væru rukkuð umfram önnur fyrirtæki, stofnanir, íbúakjarna o.s.frv. Ráðuneytið féllst á þessi rök og féll frá því að gjald yrði lagt á starfsleyfishafa mengandi atvinnurekstrar...

Landsvirkjun telur að til að jafnræðis sé gætt hefði jafnframt átt að falla frá gjaldtöku á orkuvinnslufyrirtæki sem með sama hætti sinna mælingum og vöktun ýmist vegna krafna í starfsleyfum, mótvægisáðgerðum skv. mati á umhverfisáhrifum eða af öðrum ástæðum til að fylgjast með starfsemi sinni og áhrifum hennar á yfirborðsvatn og grunnvatn. Í þessu sambandi er ítrekað að Landsvirkjun hefur boðið aðgang að mælingum sem nýta má við vöktun samkvæmt lögnum um stjórn vatnamála.

Landsvirkjun telur að með þessari vinnu og margvíslegu ótöldu eftirliti m.a. með lífríki í ám og vötnum, vatnamælingum, efnavöktun o.fl. í vatnshlotum sem fyrirtækið nýtir að framlag hennar sé verulegt til fylgjast með og eftir atvikum bæta úr neikvæðum áhrifum til að ná þeim umhverfismarkmiðum sem tilskipunin byggir á.

Nytjagreiðslureglan byggir á því að þeir sem nýta náttúruauðlindirnar sér til ávinnings greiði þann kostnað sem hlýst af verndun og viðhald þessara auðlinda. Eins og áður segir hefur Landsvirkjun boðið aðgang að mælingum sem nýtast við vöktun samkvæmt lögnum um stjórn vatnamála. Með þeim gögnum og ofantöldu framlagi til umhverfismarkmiða tekur Landsvirkjun nú þegar þátt í kostnaði við verndun og viðhald auðlindarinnar án þess að umrætt gjald komi til.

Landsvirkjun hafnar gjaldtöku á fyrirtækið á þeim forsendum sem gert er ráð fyrir í frumvarpinu og hvetur atvinnuveganefnd til að mæla gegn samþykkt þess.

Samorka hefur sent umsögn dags. 18. febrúar 2015 um frumvarpið og tekur Landsvirkjun undir þær athugasemdir sem þar eru gerðar og snúa að rangri túlkun á Evróputilskipun og rangri túlkun og beitingu á nytjagreiðslureglunni og mengunarbótareglunni.

Virðingarfyllst

Hörður Arnarson
forstjóri